

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії

В.В. Буяшенко

ідентифікаційний
код 04641405

«1» березня 2018 р.

ПРОГРАМА
фахового випробування
для вступу на 1 курс
для здобуття ступеня «Магістр»
спеціальність **072 Фінанси, банківська справа**
та страхування

Затверджено на засіданні приймальної комісії

(протокол №1 від «01» березня 2018 р.)

Київ – 2018

Зміст

	стор.
Вступ.....	3
1. Перелік дисциплін, які включаються до вступних випробувань.....	3
2. Опис основних розділів програми.....	3
3. Орієнтовний перелік питань, які виносяться на випробування.....	15
4. Структура екзаменаційного білету.....	19
5. Критерії оцінювання відповідей вступника.....	20
6. Рекомендована література.....	21

ВСТУП

На сьогодні знання основ раціонального управління фінансами є необхідною складовою професійних навичок економіста, як в умовах розвинутих країн, так і на ринках, що розвиваються. Комплексний іспит з фахових дисциплін розрахований на студентів, які оволоділи знаннями фундаментальних економічних дисциплін.

Програма вступного екзамену призначена для вступників денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня магістра спеціальності 8.050104 «Фінанси та кредит».

Цією програмою передбачається перевірка знань вступників з фундаментальних дисциплін та дисциплін, які формують їх майбутній фах. По кожній з дисциплін поданий перелік основних питань, на базі яких формується екзаменаційний білет, що містять три теоретичних питання, та список літератури. Програма також містить структуру білета і критерії оцінювання відповідей вступника.

1. Перелік дисциплін, які включаються до вступних випробувань

1. Основи економічної теорії.
2. Гроші та кредит.
3. Фінанси.
4. Фінансовий ринок.
5. Фінанси підприємств.
6. Банківські операції.
7. Страхові послуги.
8. Податкова система.
9. Інвестування.

Іспит проводиться в усній формі. Білет складається з трьох теоретичних питань

2. Опис основних розділів програми.

Блок «Основи економічної теорії»

Тема 1. Фактори виробництва.

Класифікація факторів суспільного виробництва. Суспільні потреби, сутність економічних ресурсів. Крива виробничих можливостей. Елементи та моделі економічних систем.

Тема 2. Сутність економічних циклів.

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність економічного циклу. Генезис розвитку економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань. Теорія «довгих хвиль» Д.М. Кондратьєва, зв'язок малих економічних циклів та «довгих хвиль», антициклічне регулювання.

Тема 3. Роль держави в ринковій економіці.

Необхідність державного втручання та економічні функції держави. Форми, методи та цілі державного регулювання економіки.

Тема 4. Відтворення та економічне зростання.

Сутність процесу відтворення, його елементи та види. Показники системи національних рахунків (ВВП, ВНП, ЧНП, НД, ОД). Поняття національного багатства. Суть та фактори економічного зростання. Сутність економіки знань. Поняття сталого розвитку економіки та його проблеми в Україні.

Блок «Гроші та кредит»

Тема 5. Необхідність грошей, їх виникнення та сутність

Передумови появи грошей. Роль грошей у розвитку економіки країни. Нагромадження та інвестиції. Гроші як гроші та гроші як капітал. Теорія грошей: металічна, номіналістична, кількісна. Визначення грошей (класичні, через функції, через види, через форми). Види грошей: натуральні, металеві, кредитні гроші, тощо. Переваги та недоліки окремих видів грошей. Еволюція форм грошей. Вартість грошей. Купівельна спроможність грошей.

Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші.

Якісні властивості грошей: економічність, однорідність, подільність, портативність, прийнятність.

Тема 6. Грошовий оборот та грошовий обіг

Сутність та економічна основа грошового обороту. Поняття грошовий оборот, платіжний оборот та грошовий обіг.

Структура грошового обороту: за економічним змістом та формою платіжних засобів. Готівковий та безготівковий оборот. Особливості грошового обороту при різних системах економіки. Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та їх збалансування.

Маса грошей в обороті. Структуризація грошової маси. Грошові агрегати: M0, M1, M2, M3. Грошові агрегати Росії, США, Англії та Німеччини. Показник грошової бази. Грошова маса, яка обслуговує грошовий оборот в Україні.

Швидкість обігу грошей. Рівняння обміну Фішера. Чинники, які впливають на швидкість обігу грошей: ті, що діють на боці платоспроможного попиту, і ті, що діють на боці пропозиції. Закон грошового обігу. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово - кредитний мультиплікатор.

Тема 7. Інфляція

Сутність інфляції. Інфляція - це тривале і швидке знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті. Форми прояву інфляції: цінова інфляція, інфляція заощаджень, девальвація. Види інфляції: повзуча, помірна, галопуюча, гіперінфляція; інфляція витрат, інфляція попиту.

Причини інфляції. Соціально - економічні наслідки інфляції.

Антиінфляційна політика держави: дефляційна політика, політика доходів.

Особливості інфляційного процесу в Україні. Розвиток інфляційного процесу в Україні. Причини інфляції.

Поняття грошової реформи. Основні види грошових реформ. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тема 8. Центральний банк

Еволюція центральних банків. Призначення центрального банку - управління грошовим оборотом з метою забезпечення стабільного не інфляційного розвитку економіки. Роль центрального банку в економічній системі. Організація діяльності центрального банку.

Функції центрального банку: емісійний центр готівкового обігу; банк банків; орган банківського регулювання та нагляду; банкір та фінансовий агент уряду; провідник монетарної політики. Становлення Центрального банку України. Структура Національного банку. Принципи функціонування НБУ. Управління готівковим грошовим обігом. Операції НБУ. Діяльність НБУ щодо операцій з валютними цінностями. Банківське регулювання і банківський нагляд.

Тема 9. Основи міжнародних валютно-кредитних та фінансових відносин

Поняття валюти. Валюта - грошові кошти, формування та використання яких прямо чи опосередковано пов'язано із зовнішньоекономічними відносинами. Валютні цінності. Критерії класифікації валюти. Сутність валютної системи. Елементи національної валютної системи. Призначення національної валютної системи. Валютне регулювання. Особливості формування валютної системи України. Валютний ринок. Об'єкт та суб'єкти валютного ринку. Класифікація валютного ринку. Функції та операції валютного ринку.

Поняття платіжного балансу. Основні статті платіжного балансу України. Економічна роль платіжного балансу. Золотовалютні резерви країн.

Валютний курс. Сутність валютного курсу. Валютний курс - співвідношення, за яким одна валюта обмінюється на іншу, або "ціна" грошової одиниці однієї країни, що визначена в грошовій одиниці іншої країни. Необхідність валютного курсу. Фактори, що впливають на валютний курс. Вплив валютного курсу на міжнародні економічні відносини. Типи режимів валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Режим валютного курсу в Україні.

Поняття міжнародних розрахунків. Засоби міжнародних розрахунків. Основні форми міжнародних розрахунків. Міжнародний кредит та його сутність. Функції та роль міжнародного кредиту. Роль міжнародного кредиту у розвитку виробництва. Класифікація форм міжнародного кредиту. Світові та регіональні валютні системи. Складові світової валютної системи. Міжнародна (регіональна) валютна система - договірно-правова форма організації валютних відносин окремих країн.

Міжнародні ринки грошей та капіталів. Інструменти міжнародного ринку грошей та капіталів.

Мета створення та основні задачі міжнародних валютно-кредитних та фінансових організацій. Міжнародний валютний фонд та його діяльність в Україні. Світовий банк. Регіональні міжнародні кредитно - фінансові інституції. Європейський банк реконструкції та розвитку.

Блок Фінанси

Тема 10. Податки. Податкова система.

Передумови виникнення податків. Необхідність, сутність та функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі та непрямі податки. Переваги та недоліки основних видів оподаткування.

Податкова система: поняття, основні складові. Принципи і методи оподаткування. Витрати пов'язані з оподаткуванням.

Елементи системи оподаткування: суб'єкт і носій податку, об'єкт і одиниця оподаткування, джерела сплати, податкова ставка, податкова квота.

Основні форми прямого оподаткування: оподаткування прибутку підприємств, організацій, оподаткування доходів фізичних осіб, майнове оподаткування.

Основні форми непрямого оподаткування: податок на додану вартість, акцизний збір, мито.

Плата за ресурси. Економічне призначення ресурсних платежів та їх форми.

Державне мито. Місцеві податки та збори. Інші платежі в державний та місцеві бюджети.

Тема 11. Бюджет. Бюджетна система.

Поняття бюджетної системи України. Бюджет як економічна і юридична категорія. Бюджетні права. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Принципи бюджетної системи.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Види бюджетів в Україні. Проблема оптимального розподілу доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Сучасне бюджетне регулювання.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу та його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного та місцевих бюджетів.

Необхідність, економічна сутність доходів і видатків державного та місцевих бюджетів. Взаємозв'язок між функціями держави та бюджетними ресурсами. Джерела формування бюджетних доходів. Форми і методи мобілізації грошових коштів у державний та місцеві бюджети.

Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні соціально-економічного розвитку України.

Видатки державного і місцевих бюджетів. Основні напрями використання державних коштів: на економічний розвиток, науку та освіту, на соціально-культурну сферу і соціальний захист населення, на державне управління і оборону.

Тема 12. Бюджетний дефіцит.

Особливості формування видатків державного бюджету у сучасних умовах розвитку провідних країн світу та в Україні.

Види державного бюджету: збалансований, профіцитний, дефіцитний. Причини бюджетного дефіциту. Заходи щодо подолання бюджетного дефіциту.

Види дефіциту державного бюджету. Відкритий і прихований дефіцит. Вимушений бюджетний дефіцит. Свідомий бюджетний дефіцит.

Напрями дефіцитного фінансування. Активне та пасивне спрямування коштів. Джерела фінансування дефіциту державного бюджету.

Тема 13. Державний кредит.

Державний кредит як джерело покриття дефіциту державного бюджету. Забезпечення державного кредиту. Суб'єкти державно-кредитних відносин.

Ощадна справа і державні позики. Правове оформлення державних позик. Випуск цінних паперів, державні позики на підставі угод. Облігаційні позики. Казначейське зобов'язання (вексель).

Державні позики: за місцем розміщення, за строком, за ознаками забезпеченості, за методом визначення доходів.

Особливості ринку державних цінних паперів в Україні.

Державний борг. Причини існування державного боргу та його взаємозв'язок з дефіцитом бюджету.

Внутрішній та зовнішній державний борг. Монетарний та немонетарний державний борг.

Показники оцінки державного боргу. Чинники від яких залежить відносна величина державного боргу.

Економічні та соціальні наслідки державного боргу. Управління та обслуговування державного боргу. Рефінансування. Джерела погашення державного боргу.

Способи коригування позикової політики. Конверсія, консолідація, уніфікація, обмін за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання (де-фолт) позики.

Тема 14. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Місцеві фінанси як складова державних фінансів та відносно самостійна система. Структура місцевих фінансів та правова основа їх функціонування.

Бюджети місцевого самоврядування. Показники автономності місцевих бюджетів. Мінімальні розміри місцевих бюджетів. Загальний та спеціальний фонди. Поточний та бюджет розвитку. Бюджетні повноваження.

Доходи місцевих бюджетів. Між бюджетні трансферти, власні доходи, закріплені доходи. Дотації вирівнювання і субвенції. Місцеві запозичення та їх форми. Структура власних доходів місцевих бюджетів. Закріплені доходи у структурі бюджетів місцевого рівня.

Структура видатків місцевих бюджетів. Видатки що враховуються та не враховуються при визначенні обсягу між бюджетних трансфертів.

Структура доходів та видатків бюджету розвитку місцевих органів влади. Дефіцит місцевих бюджетів та його покриття.

Бюджетний федералізм. Бюджетне регулювання. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Дотація вирівнювання. Коригуючі коефіцієнти. Індекс власної податкоспроможності. Кошик доходів. Коефіцієнт вирівнювання. Реформування міжбюджетних відносин.

Тема 15. Соціальні позабюджетні фонди.

Загальна характеристика позабюджетних цільових фондів. Державні цільові фонди. Характеристика економічних фондів. Характеристика соціальних фондів. Шляхи утворення державних цільових фондів. Рахунки цільових фондів.

Пенсійний фонд. Завдання фонду. Джерела надходжень у Пенсійний фонд. Напрями використання Пенсійного фонду. Організація роботи фонду. Пенсійна реформа: необхідність, сутність. Багаторівнева пенсійна система. Солідарна пенсійна система. Проблеми створення Державного обов'язкового

фонду накопичення. Недержавні пенсійні фонди. Перспективи розвитку багаторівневої пенсійної системи.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Мета створення фонду. Матеріальне забезпечення громадян. Часткова компенсація втрат. Надання соціальних послуг. Джерела надходжень у Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Напрями використання ресурсів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Вдосконалення роботи фонду.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Мета створення фонду. Об'єкт страхування. Джерела формування Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Напрями використання ресурсів Фонду. Особливості використання ресурсів на державному та місцевому рівнях.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Завдання страхування від нещасного випадку. Джерела надходжень та напрями використання Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Соціальні послуги та виплати, які здійснюються Фондом.

Тема 16. Страхування. Страховий ринок.

Необхідність і роль страхування у забезпеченні безперервності соціально-економічного розвитку. Сутність та особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.

Організація страхування та характеристика страхових потоків. Резервні страхові фонди: самострахування, державне страхування, колективні страхові фонди. Класифікація страхування за об'єктами і суб'єктами. Принципи обов'язкового та добровільного страхування.

Класифікація страхування по галузям: майнове, особисте, соціальне, відповідальності, підприємницьких ризиків, медичне.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

Блок «Фінансовий ринок»

Тема 17. Фінансовий ринок.

Передумови виникнення та сутність фінансового ринку. Роль фінансового ринку у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Класифікація фінансових ринків: грошей, капіталів, валюти, цінних паперів.

Кредитна система як основа ринку грошей та капіталів. Комерційний та банківський кредит. Принципи кредитування.

Ринок цінних паперів та його структура. Види цінних паперів.

Сутність фондової біржі. Функції фондової біржі. Емітенти, інвестори та фінансові посередники. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Позабіржова торгівля цінними паперами.

Правове регулювання фінансового ринку. Лістинг. Державний контроль за випуском та обігом цінних паперів.

Тема 18. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Причини виникнення та розвитку міжнародних фінансів. Сутність міжнародних фінансів. Об'єкти та суб'єкти міжнародних фінансових відносин. Взаємозв'язки у системі міжнародних фінансів. Класифікація валютно-фінансових потоків. Розподільча та контрольна функції міжнародних фінансів.

Загальна характеристика світового фінансового ринку. Мета міжнародного фінансового ринку в умовах глобалізації. Механізм функціонування міжнародного фінансового ринку, його структура. Організаційна структура світового фінансового ринку, централізований і децентралізований фінансовий ринок.

Характеристика структури світового фінансового ринку. Валютний ринок, міжнародний кредитний ринок, міжнародний ринок цінних паперів, міжнародний ринок золота.

Тема 19. Структура фінансового ринку

Основні складові фінансового ринку: логіко-історичний аналіз становлення і функціонування.

Грошовий ринок у контексті фінансового. Сутність та склад грошових активів. Зміст відносин, що складаються на грошовому ринку. Специфічна роль у фінансовому перерозподілі. Валютний ринок.

Ринок капіталів. Сутність і структура. Характеристика складових: ринку банківських кредитів, ринку фондових активів і ринку небанківського кредитного капіталу з інституціональної точки зору.

Первинний і вторинний фінансові ринки: співвідношення і функції.

Класифікація фінансових ринків за видами технології торгівлі: стихійні, аукціонні, дилерські. Організовані та не біржові фінансові ринки. Основи функціонування фондової біржі: принципи організації, порядок створення, основні вимоги до здійснення торгових процедур.

Електронна комерція: операції з фінансовими активами. Виникнення та функціонування електронних мереж торгівлі фінансовими інструментами. Організаційно-технічні характеристики мереж електронної торгівлі цінними паперами. Особливості торговельних процедур на електронних біржах.

Тема 20. Характеристика основних інструментів фінансового ринку

Інструменти фінансового ринку як сукупність засобів організації ринкового обороту.

Поняття цінних паперів. Цінні папери як права на ресурси. Фундаментальні якості цінних паперів. Класифікація цінних паперів: ієрархія цінних паперів за інвестиційною якістю, класифікація за емітентом, за особливостями обігу, за типом доходу, за правим відзиву тощо. Види цінних паперів згідно з українським законодавством.

Акції: загальна характеристика. Місце ринку акцій у системі фінансового перерозподілу, оцінка значущості акцій як інструмента фінансування і інвестування на сучасних ринках. Інститути, інструменти та функціонування ринку акцій в історичному аспекті

Характеристика акцій як інструмента власності. Фундаментальні якості акцій (титул власності, безстроковість, обмежена відповідальність власника, неподільність прав які акція представляє). Обов'язкові реквізити акції. Класифікація акцій: іменні та на пред'явника, документарні та електронні, відкритого і закритого АТ, прості (звичайні) і привелійовані (преференційні), за розміщенням (не емітовані(не розповсюджені), емітовані; (непогашені і казначейські(акції в портфелі), тобто. власні акції викуплені емітентом на вторинному ринку. Цінні папери, що базуються на акціях (варіанти, депозитарні розписки (ADR, GDR), опціони на акції)

Боргові цінні папери. Основні види боргових інструментів. Поняття облігації. Характеристика корпоративних облігацій. Боргові зобов'язання держави. Банківські боргові емісійні інструменти: депозитні сертифікати. Характеристика векселів та чеків: суть та схема обігу.

Похідні інструменти на фінансовому ринку.

Неемісійні інструменти фінансового ринку.

Тема 21. Оцінка теоретичної вартості та доходності фінансових інструментів

Співвідношення балансової і ринкової вартості фінансових активів. Концепція теоретичної вартості активів. Вартість боргових зобов'язань. Внутрішня доходність (ставка розміщення) та спосіб її розрахунку. Ризик і внутрішня ставка доходності. Метод капіталізації доходу та оцінка вартості акцій фірми. Моделі дисконтованих дивідендних потоків: "нульового росту", постійного і змінного росту. Визначення необхідного рівня доходності на фінансові активи та витрати фірми на залучення капіталу.

Поняття вартості фінансових активів. Аксиома визначення ціни фінансового активу.

Вартість облігацій. Основні фактори, що впливають на вартість облігацій.

Визначення поточної і повної доходності облігацій. Доходність облігацій з нульовим купоном. Доходність облігацій з нарахуванням купонного доходу більш як раз на рік.

Вартість пайових цінних паперів.

Визначення доходності різних типів акцій.

Тема 22. Емісійна діяльність на фондовому ринку

Зміст емісійної діяльності. Класифікація емітентів: організаційно-правова форма, інвестиційна привабливість, корпоративний та некорпоративний сектор.

Акціонерний капітал у системі джерел фінансування компанії. Особливості взаємовідносин основних контрагентів у корпорації, основні конфлікти, що породжує акціонерна форма власності (конфлікти власник-управитель, кредитор-акціонер). Створення акціонерного товариства (особливості акціонування банків, інститутів спільного інвестування, бірж). Особливості процесу інкорпоратизації (перетворення приватних підприємств, товариств на АТ).

Формування емісійної стратегії корпорації на ринку акцій. Цілі діяльності емітента на фондовому ринку. Проблема оптимізації структури капіталу та акціонерне фінансування (вплив акціонерного фінансування на ризик, вартість капіталу, ринкову вартість фірми). Фінансова стратегія і тактика діяльності корпорації на національному фондовому ринку. Дивідендна політика фірми.

Вторинні операції емітента з власними акціями: спліт (подрібнення) акцій, викуп власних акцій (акції у портфелі), плани LBO (викуп власних акцій за рахунок боргу), плани реінвестування дивідендів (виплата дивідендів за рахунок додаткової емісії, за рахунок придбання власних акцій на вторинному ринку), виплата заробітної платні акціями (програми ESOP).

Захисна стратегія компанії та запобігання рейдерським заходам.

Особливості та можливість реалізації емітентом фінансових стратегій на фондовому ринку України.

Тема 23. Інвестиційні стратегії на фінансовому ринку та стратегії хеджування фінансових ризиків

Характеристика інвесторів на фінансовому ринку. Вибір інвестиційної стратегії. Ставлення до ризику.

Співставлення ефективності інструментів фінансового ринку. Класифікація з точки зору різних типів інвесторів. Вибір споживача фінансових ресурсів.

Класифікація інвестиційної привабливості цінних паперів. Акції: права і доходи. Облігації: надійність і доходи. Основні типи портфелів цінних паперів і їх призначення.

Діяльність стратегічних інвесторів. Проблема підвищення якості управління підприємством.

Особливості діяльності інституційних інвесторів. Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.

Інструменти обмеження фінансових ризиків. Основні засади ф'ючерсної торгівлі.

Хеджування. Зміст і основні принципи захисту від можливих фінансових втрат.

Основні поняття форвардних операцій з валютою. Хеджування ризику за допомогою угод про майбутні процентні ставки.

Ф'ючерсні операції. Валютні ф'ючерси. Коротко- і довгострокові процентні ф'ючерси. Ф'ючерсні контракти на звичайні акції.

Опціони. Використання валютних, процентних і фондових опціонів. Валютні свопи і овердрафти. Процентний своп.

Еволюція функцій товарних бірж за сучасних умов і виникнення торгів правом на товар. Основні характеристики ф'ючерсного контракту. Специфічні функції клірингової палати на ф'ючерсному ринку. Ф'ючерсна застава. Розрахунки варіаційної маржі. Типи стратегій на ф'ючерсному ринку. Хеджування: передумови і типи. Поняття базису. Інверсний і нормальний ринки. Хеджування по базису і заставі. Спекуляція. Типи спекулянтів. Основні спекулятивні тактики: по відкритій позиції, спредові угоди, міжконтрактні спредові угоди, угоди типа «батерфляй».

Тема 24. Професійні учасники фінансового ринку

Інституціональна структура: суб'єкти фінансового ринку з точки зору організаційно-правового оформлення. Роль кожної категорії в економічних відносинах з приводу купівлі - продажу фінансових активів.

Основні учасники фінансового ринку та напрями їх взаємодії (види, функції, сфера інтересів). Зміст та види професійної діяльності на фінансовому ринку: вид діяльності – характеристика змісту – типи фінансових установ, що можуть здійснювати таку діяльність.

Основні види операцій на фінансовому ринку. Види операцій з фінансовими активами. Фінансові послуги, види операцій, що до них входять. Характеристика техніки здійснення операцій з цінними паперами. Характеристика можливості та форм участі економічних суб'єктів в операціях з цінними паперами.

Діяльність з торгівлі цінними паперами. Андерайтинг: види андерайтингу, основні етапи організації емісії акцій, створення синдикату андерайтерів, процедури андерайтингу та їх зміст (інформаційний меморандум, премаркетинг, організація road-show, процедура due diligence, інвестиційний меморандум, вибір майданчика розміщення, витрати андерайтингу тощо). Брокерське обслуговування: принципи діяльності, технологічна схема здійснення операцій фінансовим брокером. Дилерська діяльність. Діяльність з управління цінними паперами.

Депозитарна діяльність. Діяльність зі спільного інвестування та з управління цінними паперами. Інвестиційне консультування: зміст і сфера діяльності інвестиційного консультанта на ринку акцій: участь в IPO, конструювання цінних паперів, сприяння злиттю та поглинанню, консультування з питань ефективності вкладень, особливостей застосування законодавства, порядок звернення та роботи інвестиційного консультанта з клієнтом. Розрахунково-клірингова діяльність.

Блок «Фінанси підприємств»

Тема 25. Інформаційна база фінансів підприємств

Джерела фінансової інформації. Фінансова звітність її призначення і роль. Склад фінансової звітності підприємств: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал. Користувачі звітності та їх інформаційні потреби. Призначення окремих компонентів фінансової звітності. Міжнародні принципи стандартизації фінансового обліку та звітності. Оподаткування підприємств та його вплив на прибуток підприємства. Поняття грошового потоку. Грошові потоки від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Прогнозування даних фінансової звітності.

Тема 26. Грошові розрахунки підприємств

Сутність і призначення грошових розрахунків в господарській діяльності підприємств. Порядок відкриття поточних та інших рахунків підприємствами у банках. Види грошових розрахунків: готівкові і безготівкові. Організація і форми безготівкових розрахунків на підприємствах. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірінгові розрахунки. Розрахунки з використанням факторингу. Готівкові розрахунки. Електронні засоби. Розрахунково-платіжна дисципліна. Санкції в системі грошових розрахунків. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках.

Тема 27. Основи фінансових і комерційних розрахунків

Методичний інструментарій здійснення комерційних на фінансових розрахунків. Сутність та послідовність основних етапів побудови системи моніторингу показників фінансової діяльності підприємства. Необхідність аналізу фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Системи та методи фінансового аналізу. Основні показники, що характеризують фінансовий стан підприємств: показники ліквідності та платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності, показники рентабельності та інтегральний аналіз, розрахунок коефіцієнтів ринкової вартості.

Тема 28. Оподаткування підприємств

Види податків та порядок їх сплати в Україні. Функції податків, класифікація податків. Прямі та непрямі податки. Суть, об'єкти, порядок відрахувань і сплати податків. Платники податків. Ставка податку. Зміст, мета та завдання податкового планування. Поточний внутрішній податковий контроль: заходи та інструменти.

Блок «Банківські операції»

Тема 29. Формування ресурсів банку

Класифікація банківських ресурсів. Фінансовий капітал банку. Регулятивний капітал. Основний капітал. Структура основного капіталу. Додатковий капітал. Структура додаткового капіталу. Вкладені кошти. Норматив адекватності регулятивного капіталу (норматив платоспроможності). Поняття сумарних активів (включаючи і певні позабалансові інструменти) зважених за ступенем кредитного ризику.

Капіталізація банківської системи. Система заходів, розроблених НБУ, щодо визначення рівня достатності та поповнення капіталу банків. Класифікація банківських установ за рівнем достатності капіталу. Добре капіталізовані банки. Достатньо капіталізовані банки. Недокапіталізовані банківські установи. Значно недокапіталізовані банки. Критично недокапіталізовані банки. Програми нарощування капітальної бази та конкретні рекомендації щодо дивідендної політики банку.

Економічний зміст депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика. Депозитні операції банків з юридичними особами. Класифікація вкладів фізичних осіб, їх загальна характеристика.

Запозичені кошти банку. Емісія та продаж облігацій. Умови випуску облігацій. Загальна характеристика боргового фінансування. Основні переваги і недоліки боргового фінансування для акціонерів фірми.

Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Умови надання міжбанківського кредиту. Політика рефінансування НБУ. Операції РЕПО. Стабілізаційний кредит.

Тема 30. Кредитні операції банків

Поняття та види кредитних операцій. Поняття і складові кредитної політики банку. Плата за кредит. Класифікація банківських позик за способом погашення: проста позика, дисконтована позика, позика, яка погашається рівними частинами основної суми боргу, та позика, що погашається рівними терміновими виплатами.

Кредитний ризик або нездатність контрагента виконувати частково або у повному обсязі свої зобов'язання згідно з угодою. Класифікація методів управління кредитним ризиком. Кредитний ризик, пов'язаний з окремою угодою. Кредитний ризик усього портфеля позик.

Методи управління кредитним ризиком на рівні окремої позики. Оцінка кредитоспроможності контрагентів. Оцінка фінансового стану клієнта фізичної особи. Оцінка фінансового стану клієнта банку. Оцінка фінансового стану клієнта юридичної особи. Рейтингові моделі кредитоспроможності. Аналіз та оцінка кредиту. Структурування позики. Документування кредитних операцій. Контроль за наданим кредитом та станом застави.

Методи управління ризиком кредитного портфеля банку. Диверсифікація. Лімітування. Механізм формування резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Класифікація кредитів за ступенем ризику. Стандартний кредит. Кредит під контролем. Субстандартний кредит. Сумнівний кредит. Безнадійний кредит.

Тема 31. Операції банків з цінними паперами

Види операцій банку з цінними паперами. Емісія власних цінних паперів. Емісія акцій. Емісія облігацій власної позики. Переваги облігаційного займу власної емісії. Ощадні та депозитні сертифікати як інструмент емісійних операцій.

Брокерські операції. Дилерські операції. Операції з розміщення цінних паперів за дорученням клієнта. Депозитарні рахунки. Ведення депо рахунків. Зберігання цінних паперів. Ведення реєстрів акціонерів та інших інвесторів. Підготовка та розміщення нових випусків клієнтів на ринку (андерайтинг). Трастове управління коштів клієнта.

Види портфелів цінних паперів, які формує банківська установа. Цінні папери, які обліковуються в торговому портфелі. Цінні папери в портфелі банку на продаж. Цінні папери в портфелі банку до погашення. Інвестиційні операції банку з цінними паперами. Реальні інвестиції. Фінансові інвестиції. Функції, що виконують банківські інвестиції у цінні папери. Інвестиційна політика банку. Принципи формування інвестиційної політики банківських установ. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії.

Тема 32. Операції банків з вексями

Економічна сутність векся. Класифікаційні ознаки векселів. Економічна природа векся, тобто, ким і з якою метою виписується вексель. Комерційні або торгові (товарні), векселі - це векселі. Фінансові векселі. Казначейські векселі.

Кредитні вексельні операції. Кредитні операції банків з вексями. Активні кредитні операції - дисконтування векселів, надання кредитів під заставу векселів. Пасивні кредитні операції - передисконтування придбаних векселів, одержання кредитів під заставу векселів.

Торговельні операції з вексями. Активні торговельні операції з вексями (придбання векселів). Пасивні торговельні операції з вексями (продаж придбаних векселів).

Гарантійні операції. Авалування та надання гарантій на забезпечення оплати векселів (при розрахунках з допомогою документарного акредитиву).

Виконання комісійних та довірчих операцій з вексями. Інкасуванням векселів. Оплата векселів, у яких банк є особливим платником (доміциліатом) або доміциляція векселів. Зберігання векселів (оригіналів, копій і примірників). Купівля-продаж векселів. Обмін векселів за дорученням клієнтів.

Розрахункові операції. Операції з оформлення заборгованості вексями (акцептування переказних векселів банком, виданих на банк кредитором банку. Видача простих векселів банком кредиторіві банку. Видача банком переказних векселів на боржника банку. Видача банку простих векселів боржником банку. Операції з розрахунків із використанням векселів (вексельний платіж банку кредиторіві; вексельний платіж боржника банку).

Винагорода банку за здійснення операцій з вексями. Дисконт. Комісійна винагорода.

Тема 33. Операції банків в іноземній валюті

Організаційні основи функціонування банків на валютному ринку. Характеристика валютного ринку та діяльності банків на ньому. Поняття міжнародного та національного валютного ринків.

Основні учасники валютного ринку.

Банківські установи як учасники валютного ринку. Поняття уповноваженого банку та уповноваженої фінансової установи.

Валютні цінності та види валютних цінностей. Класифікатор іноземних валют.

Власні валютні банківські операції. Клієнтські валютні операції банків.

Види поточних торговельних операцій в іноземній валюті. Поточні неторговельні операції в іноземній валюті. Види валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу.

Операції з купівлі-продажу валютних цінностей.

Угоди з негайною поставкою. Строкові торговельні валютні операції. Форвардні угоди. Форвардний контракт. Розрахунок форвардного валютного курсу.

Валютний опціон. Валютний своп.

Валютна позиція. Види валютної позиції. Закрита валютна позиція. Види відкритої валютної позиції.

Блок Страхові послуги

Тема 34. Страховий ринок: суть та складові

Економічна сутність страхування. Підходи до трактування поняття страхового ринку. Економічний закон функціонування страхового ринку: закон попиту і пропозиції. Характерні риси страхового ринку: специфічні умови, які впливають на відносини страховиків і страхувальників, рівень і методи державного регулювання, способи надання страхових послуг, організаційні особливості страхових компаній. Етапи становлення страхового ринку України. Суб'єкти страхового ринку України: страховики, страхувальники, застраховані, страхові посередники.

Норми законодавчого регулювання страхового ринку в Україні, результати впровадження програм розвитку страхового ринку. Структура та інфраструктура страхового ринку. Страхова система країни. Види страхових компаній в Україні. Порядок створення страхових організацій. Види страхових компаній за характером роботи: ті, що страхують життя, ті, що здійснюють інші види страхування, ті, що надають виключно перестраховальні послуги. Організаційні форми страховиків. Організаційна структура страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції. Поділ страхових компаній за територією обслуговування: місцеві, регіональні, національні, транснаціональні. Об'єднання страховиків та їх функції. Частка іноземних страховиків на національному страховому ринку.

Тенденції розвитку страхових ринків у світі. Передумови для розвитку страхового ринку в Україні: низький рівень монополізації ринку, відсутність вступних бар'єрів, значне страхове поле та ін. Причини, що стримуються розвиток страхового ринку: недостатній ступінь довіри страхувальників до діяльності страхових компаній, низький рівень платоспроможності населення, низький відсоток співвідношення між виплатою страхових відшкодувань та обсягом зібраних страхових премій та ін.

Особливості організації і розвитку зарубіжних ринків в зарубіжних країнах. Інструменти та методи державного регулювання страхового ринку в Україні.

Тема 35. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Поняття страхового продукту та страхової послуги. Концепції страхового продукту: компенсаційна, інформаційна, 3-рівневого страхового продукту, концепція Д. Фарні. Специфічні ознаки страхового продукту. Якісні показники страхового продукту: обсяг страхового покриття; кількість основних та додаткових наданих послуг; сума страхової премії та перелік обмежень у ризиках; можливість установа партнерських взаємовідносин з клієнтом; простота норм страхового договору та захист інтересів страхувальника; своєчасне та правильне здійснення заходів із поточного обслуговування за договором; швидке, якісне та справедливе урегулювання страхових випадків; своєчасне та регулярне інформування страхувальника про проходження договору, сервіс під час виплат.

Учасники договірних відносин в процесі купівлі-продажу страхової послуги: страховик, страхувальник, застрахований та отримувач.

Етапи реалізації страхової послуги: аквізиція, супровід договору страхування, дії при настанні страхового випадку та страхове відшкодування.

Ціна реалізації страхової послуги. Способи реалізації страхових послуг: прямий продаж; продаж за допомогою посередників. Канали прямого продажу: в офісі страхової компанії; спеціально найманими працівниками - аквізитами; за адресами у довідниках; поштовими відправленнями; по мережі Інтернет. Продаж за допомогою посередників: через агентів; через брокерів; через альтернативну мережу посередників - банки, туристичні агенції.

Види аквізиторів в Україні: фахівці, які працюють у центральному офісі страховика або його регіональних філіях і представництвах, працівники підприємства (юридичної особи), які є страховим агентом, страхові агенти і страхові брокери.

Служба маркетингу в страховій компанії та її функції. Рівні маркетингу страхової компанії: стратегічний, операційний, організаційний. Вивчення і формування попиту на страхові послуги.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види реклами в страховій компанії: м'яка, жорстка, емоційна, раціональна.

Тема 36. Теоретико-методичні засади розрахунку страхової премії

Актуарні розрахунки: їх сутність та основні завдання: вивчення і класифікація ризиків, обчислення ймовірності настання страхового випадку, обґрунтування необхідних витрат на організацію процесу страхування, обґрунтування необхідних резервних фондів і джерел їх формування, дослідження норми вкладення капіталу. Роль актуарних розрахунків у визначенні базових процентних ставок. Види актуарних розрахунків: за галузями страхування (з особистого страхування, майнового страхування, страхування відповідальності), за ознакою часу (планові та звітні), за територією охоплення (загальнодержавні, регіональні, індивідуальні).

Структура страхового тарифу: нетто-премія і навантаження. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Основні показники страхової статистики: частота страхових випадків, коефіцієнт кумуляції ризику, коефіцієнт збитковості, середня страхова сума на один об'єкт страхування, середня сума виплат на один постраждалий об'єкт, тяжкість ризику, норма збитковості, частота шкоди, тяжкість шкоди.

Основні складові навантаження: покриття витрат на ведення страхової діяльності, формування запасних фондів, фінансування превентивних заходів. страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації.

Види страхового тарифу: базовий страховий тариф, реальний страховий тариф, конкретний страховий тариф. Умови надання знижки до страхового тарифу.

Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу на основі динамічного ряду показників збитковості страхової суми. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії. Прибуток у структурі страхового тарифу. Чинники, що впливають на прибуток страхової компанії, і можливість їх обліку в калькуляції страхової премії.

Тема 37. Особисте страхування. Страхування життя.

Сутність та призначення особистого страхування. Основні типи ризиків, що приймаються на страхування: дожиття до певного віку, смерть застрахованого, тимчасова втрата працездатності, постійна втрата працездатності та ін. Накопичувальні та ризикові види страхування. Страхування рент та страхування капіталів. Принципи визначення страхової суми та страхового тарифу.

Страхування життя, його сутність та призначення. Види страхування життя: змішане страхування життя, довічне страхування, страхування дітей, шлюбне страхування, пенсійне страхування. Виплата забезпечення зі

страхування життя . Умови здійснення страхових угод та випадки відмови у виплаті страхових сум (страхових відшкодувань).

Страхування ренти і додаткової пенсії. Умови проведення страхування додаткової пенсії. Приватні пенсійні фонди та їх види. Особливості страхування життя у іноземних країнах. Види пенсійних ануїтетів: ануїтет з відстроченням, тимчасовий ануїтет, гарантований ануїтет, ануїтет спільного життя, індексований ануїтет, ануїтет захисту капіталу.

Правила визначення вартості особистого страхування. Умови дострокового розірвання договору страхування. Викупна сума та правила її розрахунку. Редуціювання в договорах особистого страхування.

Тема 38. Розрахунок тарифів і формування резервів зі страхування життя

Статистична база для розрахунку тарифних ставок по страхуванню життя. Таблиці смертності населення: історія їх виникнення та принципи побудови. Фактори, що впливають на розрахунок величини страхового тарифу: вік, стать, професія, організація дозвілля застрахованих. Норма відсотку, її вплив на величину тарифної ставки. Дисконтний множник. Поняття комутаційних чисел. Система поправочних коефіцієнтів та правила їх застосування.

Методика побудови одноразової нетто-ставки на випадок смерті. Порядок розрахунку тарифних ставок по змішаному страхуванню життя. Перехід від одноразової до річної нетто-ставки. Коефіцієнти розстрочки. Нетто-ставка по страхуванню від нещасного випадку.

Резерви по страхуванню життя, джерела їх формування і призначення. Визначення щорічного приросту сукупного резерву по страхуванню життя.

Тема 39. Страхування від нещасних випадків

Об'єкти страхування від нещасних випадків. Види страхування від нещасних випадків: індивідуальний вид страхування від нещасних випадків; колективні види страхування від нещасних випадків. Страхові випадки при страхуванні від нещасних випадків: тимчасова втрата застрахованою особою загальної працездатності; постійна втрата загальної працездатності; смерть застрахованої особи внаслідок нещасного випадку.

Події, які не вважаються страховим випадком. Розмір страхової суми та принципи її визначення. Правила виплати страхового відшкодування. Порядок укладання договору страхування від нещасних випадків. Дії страхувальника при настанні страхового випадку.

Форми страхування від нещасного випадку: добровільне й обов'язкове. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків та його види. Умови добровільного страхування від нещасних випадків: обмеження терміну страхування; обмеження віку страхувальників; обмеження обсягу страхової відповідальності; пропорційний розмір виплати страхової суми залежно від ступеня втрати здоров'я, працездатності або часу лікування,

трирічний строк давності з дня прийняття страховиком рішення про страхову виплату або відмову у виплаті та ін.

Основні типи ризиків при страхуванні від нещасного випадку: травма; утоплення; опіки, ураження блискавкою або електричним струмом; обмороження, переохолодження; випадкове гостре отруєння хімічними речовинами (промисловими або побутовими), ліками; укуси тварин, отруйних комах, змій.

Значення професії, при визначенні групи ризику.

Умови припинення терміну дії договору: закінчення терміну дії договору, виконання страховиком зобов'язань перед страхувальником у повному обсязі; несплати страхувальником страхових платежів у встановлені договором строки; виїзду застрахованого на постійне місце проживання за межі України; смерті застрахованого; ліквідації страховика; прийняття судового рішення про визнання договору страхування недійсним тощо.

Тема 40. Майнове страхування

Сутність та основні об'єкти майнового страхування. Мета і завдання майнового страхування. Характерні умови страхового договору: короткостроковий характер; сплата страхових платежів може відбуватися в готівковій чи безготівковій формі, одноразово за весь строк страхування чи в кілька строків; під час дії договору страхувальник може укласти додатковий договір; можуть надаватися пільги.

Умови страхування майна: пошкодження чи знищення майна вогнем; пошкодження чи знищення майна в результаті підпалу; пошкодження чи знищення майна в результаті природних катаклізмів; протиправні дії третіх осіб. Види договорів страхування майна: основні та додаткові. Майно, що не приймається на страхування.

Правила визначення страхової суми. Визначення страхової вартості нестандартних об'єктів. Вибір системи страхового забезпечення: пропорційна система, система першого ризику. Ризик «недострахування» та методи його уникнення.

Дії страхувальника у разі настання страхового випадку. Обов'язки страховика при отриманні заяви про настання страхового випадку. Випадки відшкодування збитків: знищення, пошкодження, викрадення майна та ін.

Причини відмови у виплаті страхового відшкодування: страховий випадок став наслідком навмисних дій страхувальника або члена його родини; не були показані пошкоджені предмети або їх залишки; речі домашнього майна, пошкоджені внаслідок зносу окремих частин, технічного браку, перевершення строку експлуатації.

Процес визначення збитку та виплати страхового відшкодування. Франшиза при майновому страхуванні. Збитки, що не підлягають відшкодуванню за майновим страхуванням.

Особливості страхування майна юридичних осіб. Обсяги страхової відповідальності.

Тема 41. Страхування кредитних і фінансових ризиків

Поняття фінансових ризиків. Підходи до класифікації та види фінансових ризиків. Об'єкт страхування. Види страхування фінансових ризиків: страхування недоотримання прибутку (доходів); страхування ризиків впровадження нової техніки і технологій; страхування на випадок зниження обумовленого рівня рентабельності; страхування ризику засновника; страхування біржових ризиків. Причини, що обумовлюють виникнення фінансових ризиків.

Страхування від втрати прибутку. Поняття базового та комплементарного ризику. Правила визначення страхової суми. Збитки, що відшкодовуються при страхуванні від втрати прибутку: постійні витрати, додаткові витрати, втрата прибутку. Чинники, що впливають на визначення розміру страхового тарифу: сезонність виробництва, тривалість терміну відшкодування, конкуренція в галузі, частка власної участі у фінансуванні ризику втрати прибутку.

Страхування кредитних ризиків. Форми забезпечення кредитів: матеріальна та юридична. Методи управління кредитним ризиком: формування резервів; підтримка оптимальної структури заборгованості з кредитів; лімітування кредитних операцій. Види кредитного страхування: делькредерне страхування, гарантійне страхування, страхування кредитів довіри. Учасники та механізм здійснення страхових угод різного типу.

Організаційні форми страхування кредитів: страхування товарних кредитів, страхування кредитів під інвестиційні засоби, страхування споживчих кредитів, страхування матеріальних цінностей, що передаються під заставу, страхування експортних кредитів. Сутність страхування експортних кредитів

Необхідність впровадження системи страхування банківських депозитів та його цілі: забезпечення гарантії повернення вкладів вкладникам, формування механізму попередження кризи банківської ліквідності і масового вилучення коштів із депозитних рахунків. Форми страхування депозитних вкладів: обов'язкове і добровільне. Механізм відшкодування збитків. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб та його функції.

Тема 42. Транспортне страхування.

Страхування транспортних засобів: причини виникнення та об'єкти. Види транспортного страхування: наземне, річкове, морське, повітряне.

Автомобільне страхування та його види: страхування транспортного засобу, страхування відповідальності власника транспортного засобу, страхування пасажирів транспортного засобу. Принципи страхування пасажирів: за паушальною системою, за системою місць.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власника наземного транспортного засобу (ОЦВ). Види договорів: внутрішній, міжнародний («зелена карта»). Визначення розміру страхових платежів:

базовий платіж та коригуючі коефіцієнти. Обов'язковий ліміт відповідальності страховика: за шкоду, заподіяну майну третіх осіб, за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю третіх осіб. Види договорів страхування ОЦВ. Поняття фізично знищеного транспортного засобу. Умови невідшкодування збитків страховиком.

Страхування автомобілів – каско: повне каско та часткове каско. Основні типи ризиків, що приймаються на страхування: пошкодження або втрата транспортного засобу внаслідок ДТП; пошкодження або втрата транспортного засобу внаслідок навмисних дій третіх осіб; пошкодження внаслідок стихійного лиха; викрадення. Правила визначення страхової суми: з урахуванням зносу та без урахування зносу. Причини відмови у виплаті страхового відшкодування. Поняття прямих та непрямих збитків. Підстави для виключення події із категорії страхових випадків. Страхування додаткового обладнання транспортного засобу.

Тема 43. Страхування цивільної відповідальності

Поняття цивільної відповідальності. Правова основа цивільної відповідальності. Специфіка організації страхування цивільної відповідальності. Типи договорів страхування цивільної відповідальності: на підставі події, на підставі заявлених позовів.

Страхування цивільної відповідальності фізичних осіб: особи, що мають право на страховий захист, правила визначення страхової суми, організація виплати страхового відшкодування. Комплексні страхові поліси. Страхування відповідальності глави сім'ї.

Страхування цивільної відповідальності юридичних осіб. Основні види страхування: страхування відповідальності перед споживачем, страхування відповідальності роботодавця, страхування професійної відповідальності, страхування відповідальності за екологічне забруднення.

Принципи укладання страхового договору. Встановлення рівня страхової суми. Ліміти відповідальності страховика. Порядок оцінки величини збитку та виплати страхового відшкодування. Винятки із страхового договору, умови виключення відповідальності за шкоду та підстави для відмови у виплаті страхових сум.

Тема 44. Перестраховання.

Сутність перестраховання та його роль на страховому ринку. Причини використання послуг з перестраховання: збиток, пов'язаний з великим ризиком, кумуляція збитків у результаті однієї події, перевищується середня частота збитків. Цесія страхового ризику. Субекти страхового договору: цедент, цесіонарій. Ретроцесія, ретроцедент, ретроцесіонарій.

Види перестраховувальних операцій: факультативні, облігаторні, факультативно-облігаторні, облігаторно-факультативні. Переваги та недоліки використання факультативного методу. Принципи визначення власного утримання цедента: за страховим полісом, за одним ризиком, за групою

ризиків. Ковер-нота та правила її підписання. Плюси і мінуси застосування облігаторного методу перестраховування. Бордеро-премії і бордеро-збитки.

Основні форми перестраховування: пропорційна, непропорційна. Види договорів, організованих за пропорційною системою: квотний договір, договір ексцедента суми, квотно-ексцедентний договір. Непропорційні договори перестраховування: договір ексцедента збитку (ризиковий ексцедент збитку та катастрофічний ексцедент збитку), договір ексцедента збитковості.

Перестраховувальний пул та його функції. Принципи організації страхових пулів. Види перестраховувальних пулів.

Ціна перестраховування. Основні види комісій в перестраховуванні: оригінальна комісія, перестраховувальна комісія, брокерська комісія. Поняття тантьєми.

Фінансове перестраховування в Україні, принципи його організації та контроль з боку держави за здійсненням перестраховувальних операцій.

Блок «Податкова система»

Тема 45: Економічна сутність податків та податкова політика держави.

Економічна природа податків та їх ознаки: обов'язковість, регулярність сплати, безеквівалентність, платежі, що не мають цільового призначення. Податки та інші форми платежів до бюджету: плата, збори. Функції податків. Елементи податку. Суб'єкт і носій, об'єкт оподаткування, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка, квота, пільги, податковий період, строк сплати, податкові штрафи і санкції. Види податкових ставок. Тверді й відсоткові ставки. Відсоткові ставки: пропорційні, прогресивні та регресивні, їх комбінації. Проста й складна прогресії оподаткування. Класифікація податків.

Поняття податкової системи, її склад і структура. Роль прямих та непрямих податків у податковій системі. Ознаки та види прямого оподаткування. Механізм стягнення непрямих податків. Переваги та недоліки прямого та непрямих оподаткування. Принципи оподаткування. Характеристика сучасної податкової системи в Україні. Податкова політика, її суть та напрямки. Бюджетно-податкова політика. Зв'язок податкової політики з інвестиційною, кредитною політикою.

Тема 3. Податок на додану вартість

Сутність та види непрямих податків і їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємницьких структур. Оподаткування податком на додану вартість (ПДВ). Платник та об'єкт ПДВ. База оподаткування операцій з продажу товарів та їх ввезення. Податкове зобов'язання. Податковий кредит. Ставки податку. Операції, що не є об'єктом оподаткування, операції, звільнені від оподаткування, та операції, що оподатковуються за нульовою ставкою.

Механізм вирахування ПДВ. Дата виникнення податкових зобов'язань. Дата виникнення права платника податку на податковий кредит. Податкова

накладна як звітний податковий і одночасно розрахунковий документ. Порядок відшкодування ПДВ з бюджету: економічна суть та законодавче регулювання. Види та строки бюджетного відшкодування ПДВ: експортного; під час продажу товарів, оподатковуваних за нульовою ставкою, на митній території України; відшкодування на загальних підставах. Альтернативні способи відшкодування ПДВ. Відповідальність за невчасне відшкодування ПДВ. Визначення податкового періоду. Термін сплати ПДВ. Відповідальність платників податку та контроль за правильністю та своєчасністю розрахунків із бюджетом. Пільги з ПДВ. Недоліки та переваги ПДВ.

Тема 46. Податок на прибуток підприємств

Суть прибуткового оподаткування підприємства. Роль податку на прибуток у податковій системі. Проблемні питання практики оподаткування прибутку в Україні. Чинники, що ускладнюють процес нарахування та сплати податку на прибуток суб'єктами господарювання.

Платники податку з числа резидентів та нерезидентів. Філії як платники податку на прибуток. Методика визначення об'єкта оподаткування. Структура валових доходів та скориговані валові доходи. Витрати підприємств, що включаються до складу валових витрат, не включаються або включаються частково. Мета збільшення валових витрат. Поняття амортизації. Групи основних фондів та норми нарахування амортизації відповідно до балансової вартості основних фондів на початок звітного періоду. Норми прискореної амортизації. Порядок перенесення фінансових збитків на наступні періоди. Пільги з оподаткування. Строки сплати податку. Авансові платежі. Оподаткування операцій особливого виду: бартерних операцій; страхової діяльності; розрахунків в іноземній валюті; операцій з пов'язаними особами; цінними паперами та деривативами; спільної діяльності без створення юридичної особи; дивідендів; операцій з борговими вимогами та зобов'язаннями; доходів від виконання довгострокових договірних зобов'язань; неприбуткових установ і організацій, підприємств громадських організацій інвалідів; інноваційної діяльності. Оподаткування нерезидентів. Визначення особливостей оподаткування сільськогосподарських виробників. Штрафні санкції та інші види відповідальності платників податку на прибуток.

Тема 47. Оподаткування доходів фізичних осіб

Платники податку та визначення об'єкту оподаткування. Податкові агенти. Загальний оподатковуваний дохід. Податковий кредит, ставки та пільги. Податкова соціальна пільга: категорії пільговиків, обсяги та порядок надання. Порядок нарахування, утримання та сплати податку до бюджету. Оподаткування доходу від надання нерухомості в оренду (суборенду). Оподаткування процентів за банківськими вкладками. Оподаткування вигащів та призів. Оподаткування дивідендів. Оподаткування інвестиційного прибутку. Оподаткування операцій, пов'язаних з іпотечним житловим кредитуванням. Оподаткування операцій з продажу об'єктів

нерухомого майна. Оподаткування операцій з продажу або обміну об'єкта рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку внаслідок прийняття ним у спадщину коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Оподаткування доходу, отриманого платником податку як подарунок (або внаслідок укладення договору дарування) Порядок подання річної податкової декларації.

Тема 48: Спрощена система оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Економічна сутність та форми оподаткування малих підприємств. Критерії визначення (кількісні показники) юридичних осіб як суб'єктів малого бізнесу. Процедура та умови переходу підприємства на спрощену систему оподаткування. Види податків, що сплачуються суб'єктами малого підприємництва: єдиний податок, фіксований сільськогосподарський податок, спецпатент.

Самостійний вибір ставок єдиного податку: при сплаті ПДВ та у разі включення його до складу єдиного податку. Перелік податків і зборів, що не сплачуються при справлянні єдиного податку. Податки і збори, що сплачуються суб'єктом підприємницької діяльності, який є платником єдиного податку. Терміни сплати і напрямки використання єдиного податку. Особливості нарахування і сплати спецпатенту і фіксованого сільськогосподарського податку підприємствами. Суб'єкти підприємницької діяльності, на які не поширюється спрощена система оподаткування.

Тема 49. Акцизний збір

Необхідність та суть специфічних акцизів. Акцизний збір та ПДВ. Практика справляння акцизного збору в Україні. Акцизний збір та ціноутворення. Платники та об'єкти оподаткування акцизним збором. Перелік підакцизних товарів. Порядок обчислення акцизного збору з товарів, що виробляються та реалізуються в Україні. Види ставок з акцизного збору: у твердих ставках та за ставками у відсотках до обороту з реалізації товарів. Визначення суми акцизного збору при застосуванні ставки у гривнях (або євро) до фізичної одиниці виміру товару. Нархування та сплата акцизного збору, якщо ставка встановлена у відсотках. Дата виникнення податкових зобов'язань із продажу підакцизних товарів (продукції).

Особливості нарахування та сплати акцизного збору при здійсненні експортно-імпортних операцій. Порядок подання розрахунку акцизного збору. Терміни сплати акцизного збору. Пільги при сплаті акцизного збору. Відповідальність платників збору та контроль податкових органів за надходженням акцизного збору. Вплив акцизного збору на фінансові показники підприємства.

Блок «Інвестування»

Тема 50. Теоретичні аспекти інвестування. Суб'єкти інвестиційної діяльності

Економічна сутність поняття «інвестиції». Підходи до визначення поняття «інвестиції». Інвестиції у макроекономіці. Інвестиції у мікроекономіці. Тлумачення інвестицій у теорії фінансів. Співвідношення між поняттями “капітал”, “капіталовкладення” та “інвестиції”. Структура цінностей, що відносяться до інвестицій.

Класифікація інвестицій. Основні підходи до виділення форм і видів інвестицій. Ознаки класифікації інвестицій. Характеристика основних видів інвестицій. Фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні інвестиції. Прямі та портфельні інвестиції. Зарубіжні, іноземні, внутрішні інвестиції.

Роль інвестицій у розвитку економіки. Валові та чисті інвестиції. Основні фактори, що визначають обсяг інвестиційного попиту. Зв'язок між заощадженнями та інвестиціями. Ефект інвестиційного мультиплікатора. Законодавство України щодо інвестиційної діяльності.

Ринкова модель реалізації інвестиційного процесу. Поняття інвестиційної діяльності. Інвестиційний цикл. Сутність та складові інвестиційного процесу. Стадії інвестиційного процесу. Види договорів, які регулюють інвестиційний процес. Поняття інвестиційного комплексу. Інвестиційна сфера економіки. Поняття, сутність та складові інвестиційного ринку. Характеристика інвестиційної сфери України.

Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація суб'єктів інвестування. Учасники інвестиційного процесу. Поняття інвестора та економічні засади взаємодії основних груп інвесторів. Характеристика основних суб'єктів інвестування.

Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності та її функції. Форми безпосереднього впливу держави на інвестиційний процес. Форми опосередкованого впливу держави на інвестиційний процес. Основні форми правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні на сучасному етапі. Страхування інвестицій. Принципи та об'єкти страхування інвестицій. Вплив на інвестиційну діяльність державних інститутів. Державне регулювання інвестиційного процесу.

Функціональні учасники інвестиційного процесу. Інституційні інвестори. Інститути спільного інвестування: їх розвиток та форми діяльності на інвестиційному ринку. Характеристика основних типів господарських утворень, які здійснюють інвестиційну діяльність. Види господарських товариств. Альянси та їх роль у інвестиційному процесі. Банківська та парабанківська системи та їх участь в інвестуванні.

Тема 51. Реальна та інноваційна форми інвестицій

Роль реального інвестування у розвитку економіки. Сутність реальних інвестицій. Структура реальних інвестицій. Капітальне (нове) будівництво. Розширення виробництва. Реконструкція. Технічне переозброєння. Технологічна структура реальних інвестицій. Інвестиції в основний капітал. Структура фондів промислового призначення інвестиційної сфери. Інвестиції в оборотний капітал. Склад і структура оборотних засобів інвестиційної сфери. Інвестиційні галузі економіки.

Поняття інноваційної форми інвестицій. Сутність інновацій. Класифікація інновацій. Інноваційний процес. інноваційна діяльність. Інноваційна політика держави. Основні напрями підвищення технічного рівня та економічності інноваційних проектів. Основні напрями НТП на стадії реалізації інвестиційних проектів. Наукомістки виробництва. Сутність венчурного підприємництва. Типи венчурних фірм. Венчурні ризики. Інтелектуальні інвестиції. Об'єкти інтелектуальних інвестицій. Інтелектуальна власність. Промислова власність. Ліцензія. Франшиза. Інжиніринг. Патент. Ноу-хау. Нововведення. Наукомістка продукція. Послуги у сфері високої технологій. Форми здійснення інтелектуальних інвестицій. Нематеріальні ресурси та активи підприємства.

Оцінка ефективності реальних інвестицій та інвестицій в інноваційній сфері. Методи оцінки основних засобів. Показники ефективності використання оборотних засобів. Оцінка вартості нематеріальних активів. Методи оцінки вартості нематеріальних активів підприємства. Оцінка ефективності нововведень та інновацій. Формування портфелів новинок, нововведень та інновацій на підприємстві. Інноваційні проекти. Методи оцінки інтелектуальної власності. Паушальний платіж. Роялті.

Тема 52. Особливості залучення і використання іноземних інвестицій

Сутність іноземних інвестицій та їх структура. Правова сутність іноземних інвестицій. Теорії походження іноземного капіталу. Класифікація іноземних інвестицій. Основні ознаки класифікації іноземних інвестицій. Характеристика основних видів іноземних інвестицій. Приватні, державні, міждержавні, змішані інвестиції. Явні (легальні) та тіньові іноземні інвестиції. Форми здійснення іноземних інвестицій. Характер використання іноземного капіталу. Види інвестицій за ступенем повернення та ступенем первинності.

Причини іноземного інвестування. Мотиви іноземного інвестування. Роль іноземного капіталу по відношенню до національного: конкуруюча, заміщуюча, доповнююча. Способи проникнення на зарубіжні ринки. Експорт. Укладення угод з іноземними компаніями. Прямі іноземні інвестиції. Традиційні та нові форми і види іноземних інвестицій. Пряме міжнародне співробітництво. Фактори, що визначають схильність фірми до іноземного інвестування.

Регулювання іноземного інвестування в Україні. Механізм залучення іноземних інвестицій. Заходи стимулювання іноземних інвестицій. Державна політика щодо заохочення іноземних інвестицій. Закон України «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні». Заходи обмеження іноземних інвестицій. Вплив іноземних інвестицій на структуру національного виробництва. Типи ставлення приймаючої країни до іноземного інвестування. Проблеми іноземних інвестицій в Україні. Особливості співпраці з інститутами міжнародної інвестиційної діяльності.

Тема 53. Фінансово-математичні основи оцінки доцільності інвестицій

Теоретичні та фінансово-математичні основи оцінки доцільності інвестицій. Поняття та зміст оцінки доцільності інвестицій. Концепція зміни вартості грошей у часі. Поняття теперішньої та майбутньої вартості в інвестиційних розрахунках. Сутність альтернативної вартості при здійсненні інвестування. Ануїтет. Теперішня і майбутня вартість ануїтету. Методичний інструментарій оцінки доцільності інвестицій. Дисконтування та компаундування. Коефіцієнти компаундування та дисконтування. Формування схем постнумерандо та пренумерандо. Прості і складні відсотки. Альтернативна вартість капіталу і дисконтна ставка. Еквівалентність ставок відсотків.

Тема 54. Джерела та форми фінансування інвестиційної діяльності

Інвестиційні ресурси підприємства та особливості їх формування. Визначення потреби ресурсів в інвестиційних цілях. Принципи фінансування інвестиційної діяльності. Капітал. Інвестований капітал. Прибуток. Підприємницький капітал. Статутний капітал. Фінансовий резерв. Консолідований прибуток. Амортизація. Пайові внески.

Джерела фінансування інвестицій: переваги і недоліки їх використання. Власні джерела фінансування інвестицій. Залучені джерела фінансування інвестицій. Позичені джерела фінансування інвестицій. Ефективність використання джерел фінансування інвестицій. Внутрішні джерела фінансування. Зовнішні джерела фінансування.

Типи фінансування інвестицій. Регрес. Фінансування без регресу. Фінансування з частковим регресом. Фінансування з повним регресом. Фінансування на консорційних умовах.

Способи залучення капіталу в інвестиційних цілях. Боргове фінансування. Кредитування. Графіки обслуговування боргу та погашення заборгованості за кредитами. Кредит з факторингом. Факторингове фінансування. Форфейтинг. Іпотека. Міжнародний кредит. Кредити державних установ. Акціонування. Корпоратизація. Самофінансування. Трастинг. Венчурне фінансування. Придбання рядового пакету акцій. Оренда. Лізинг. Інвестиційний лізинг. Типи лізингу. Ліз-бек. Фінансовий лізинг. Оперативний лізинг. Хайринг. Рентинг. Структура лізингового платежу. Селенг. Фінансування на консорційних засадах. Спільні підприємства. Альянси. Франчайзинг. Ліцензування. Інжиніринг. Пільгове фінансування. Урядовий пільговий кредит. Гарантування. Інвестиційний податковий кредит. Безпроцентний кредит. Субсидіювання. Дотування. Гранти. Субвенції. Спонсорство. Донорство.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВИПРОБУВАННЯ

1. Страхування майна юридичних осіб.
2. Характеристика податкової системи та основних її елементів
3. Суть інфляції, її причини та форми
4. . Фінанси як економічна теорія.
5. Система видатків державного бюджету
6. Фінансова діяльність підприємства та її організація
7. Операції банків з цінними паперами.
8. Становлення та розвиток бюджетної системи України
9. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.
10. Платіжний баланс держави: сутність, структура та вплив на національну економіку країни
11. Сутність та методи перестрахування
12. Оподаткування прибутку підприємств: визначення валових доходів платника.
13. Класифікація оподаткування.
14. Форми регулювання валютно-фінансових потоків.
15. Форми без готівкових розрахунків.
16. Акцизний збір: суть, призначення, роль у податковій системі
17. Бреттон-Вудська та Ямайська валютно-фінансові системи
18. Загальна характеристика цільових соціальних фондів.
19. Банківська система України в механізмі грошово-кредитної політики
20. Характеристика основних типів ринкових структур
21. Фінансові ресурси підприємства
22. Структурна побудова фінансової системи
23. Фінансове планування на підприємстві та напрямки його удосконалення.
24. Запозичені кошти банку.
25. Порівняльна характеристика прямих та непрямих податків
26. Сутність системи управління фінансами
27. Інвестиційні ризики та інструменти їх дослідження.
28. Внесок А. Маршалла в економічну науку.
29. Суть і функції податків
30. Сутність і значення місцевих фінансів
31. Пенсійна реформа в Україні: причини, суть.
32. Формування та розподіл прибутку підприємства
33. Сутність та види фінансового посередництва.
34. Небанківські фінансово-кредитні установи
35. Зміст, види та системи оцінки фінансового стану підприємства
36. Державний нагляд та контроль на ринку страхових послуг
37. Спрощена система оподаткування малого бізнесу
38. Поняття активів зважених на ризик. Активні операції банків.
39. Оборотні кошти підприємства та їх класифікація.

40. Грошова маса
41. Циклічність виробництва. Фази ділової активності.
42. Інформаційне забезпечення фінансової діяльності підприємств
43. Принципи формування податкової політики держави.
44. Страховий ринок України
45. Державний кредит та управління державним боргом.
46. Форми, види та функції кредиту.
47. Сутність фінансового механізму держави
48. Оподаткування доходів фізичних осіб
49. Концепції походження грошей
50. Основні етапи бюджетного процесу
51. Інструменти фінансового ринку загальна характеристика
52. Види валютного курсу.
53. Державні фінанси та їх структура
54. Класифікація інвестицій
55. Основні види цінних паперів
56. Страхування життя; економічне призначення та його основні види.
57. Економічна суть інвестицій
58. Сутність та структура фондового ринку.
59. Методи оцінки фінансового ризику.
60. Фінансові протиріччя та способи їх збалансування.
61. Сутність економічного вчення А.Сміта та Д.Рікардо
62. Види валютних операцій банку
63. Аналіз відносних показників ліквідності підприємства
64. Аналіз відносних показників ліквідності підприємства
65. Методи оцінки доцільності інвестицій.
66. Аналіз ділової активності
67. Функціональне призначення та структура фінансового ринку.
68. Методика розрахунку і порядок сплати податку на прибуток підприємства.
69. Система докорів державного бюджету.
70. Суть і визначення основних макроекономічних показників
71. Державний борг та дефіцит бюджету: причини, наслідки.
72. Класифікація фінансових ризиків
73. Економічна теорія монетаризму
74. Інструменти грошово-кредитної політики
75. Власні кошти комерційного банку.
76. Призначення, суть та роль державного бюджету.
77. Форми забезпечення повернення кредиту
78. Функції грошей
79. Види та сутність економічних ресурсів (факторів виробництва) і поняття їх обмеженості
80. Способи мінімізації кредитного ризику.
81. Структура місцевих фінансових інститутів
82. Сутність кредиту та принципи кредитування.

83. Економічні та організаційні механізми управління інвестиційною діяльністю
84. Податкові зобов'язання та податковий кредит з ПДВ.
85. Місцеві податки і збори.
86. Визначення вартості фінансових активів.
87. Організація біржової торгівлі цінними паперами
88. Попит та пропозиція грошей.
89. Фінансові ризики як економічна категорія, їх еволюція.
90. Поняття ліквідності балансу банку. Платоспроможність банку.
91. Економічні наслідки завищеного чи заниженого валютного курсу національної грошової одиниці.
92. Поняття та визначення доходності фінансових операцій
93. Особливості обчислення страхових операцій.
94. Еволюція міжнародної грошово-кредитної системи.
95. Проблема залучення іноземних інвестицій
96. Капітал банку і сутність та основні складові

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

4. Структура екзаменаційного білету

Екзаменаційний білет складається з трьох теоретичних питань .

Приклад екзаменаційного білету:

1. Питання з однієї з наступних дисциплін: «Основи економічної теорії», «Гроші та кредит», «Фінанси».
2. Питання з однієї з наступних дисциплін: «Фінансовий ринок», «Банківські операції», «Страхові послуги».
3. Питання з однієї з наступних дисциплін: «Фінанси підприємств», «Податкова система», «Інвестування».

5. Критерії оцінювання відповідей вступників

Знання вступників оцінюються за чотирьохбальною шкалою:

- "відмінно" (5);
- "добре" (4);
- "задовільно" (3);
- "незадовільно" (2).

Оцінка "відмінно" ставиться у тому випадку, коли вступник глибоко і вичерпно знає предмет, основну (обов'язкову) літературу за програмою дисципліни, повно, чітко і грамотно відповідає на питання в обсязі програми, вміє вільно застосовувати свої теоретичні знання на практиці.

Оцінка "добре" ставиться в тому випадку, коли вступник твердо знає предмет, основну (обов'язкову) літературу за програмою дисципліни, впевнено відповідає на питання в обсязі програми, вміє вільно застосовувати свої теоретичні знання на практиці, при цьому за деякими показниками є невеликі неprinципового характеру, якість відповідей вступника у відношенні точності і чіткості викликає зауваження чи виправлення членів комісії у вигляді виправлень і навідних запитань.

Оцінка "задовільно" ставиться в тому випадку, коли вступник виявив знання лише основного матеріалу, але не знає деталей питання,

невпевнено використовує отримані знання для пояснення поставлених питань, для одержання правильних відповідей потрібна була допомога членів комісії у вигляді виправлень і навідних запитань.

Оцінка "незадовільно" ставиться в тому випадку, коли вступник має поверхневе уявлення по заданому питанню, з труднощами застосовує на практиці отримані знання.

Обговорення результатів іспиту у відношенні до кожного вступника проводиться на закритому засіданні предметної комісії. При визначенні підсумкової оцінки члени комісії користуються обчисленням її як середнього арифметичного показника. Рішення про оцінку приймається відкритим голосуванням, в якому приймає участь тільки склад даної комісії, простою більшістю голосів. При рівній кількості голосів, голос голови комісії є вирішальним.

Результати здачі іспиту оголошуються вступникам у день затвердження протоколів приймальної комісії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Блок «Основи економічної теорії»

1. Панчишин С.М. Макроекономіка –К.: Либідь, 2002.-616с.
2. Панчишин С., Ватаманюк З. Економічна теорія: Макро – і Мікроекономіка. – К.: Видавничий дім «Альтернативи»,2001.-645с.
3. Дзюбик С., Ривак О. Основи економічної теорії. – К.: Основи, 1994.-334 с.
4. Харкянєн Л.В. Макроекономіка. – К.: Каравела, 2011.-247 с.

Блок «Гроші та кредит»

5. Алексєєв І. В., Колісник М. К. Гроші та кредит: навч. посібник. — К. : Знання, 2009. — 253с.
6. Артус М. М. Гроші та кредит: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Європейський ун- т. — 2.вид., перероб. і доп. — К. : Видавництво Європейського університету, 2005. — 166с.
7. Войчук Г. І., Філон І. В. Гроші та кредит: навч.-метод. посібник для роботи студ. спец. "Фінанси" та "Облік і аудит" / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. — Х., 2008. — 136с.
8. Глущенко С. В. Гроші та кредит: конспект лекцій / Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". — К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2007. — 86с. — Бібліогр.: с. 84-85.

Блок «Фінанси»

9. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навч. посібник / За заг. Ред. Базилевича В.Д. - К.: Атіка, 2002. – 368с.
10. Благун І.Г., Сорока Р.С.,Слейко І.Ф. Фінанси: Навч. посібник.- Львів: «Магнолія-2006», 2007.- 314с.
11. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник.- К.: НІОС, 2002.- 608с.
12. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: Навч. посібник.- Львів: «Новий світ – 2000», 2006.- 568с.
13. Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси (з елементами статистики фінансів): Навч. посібник.- К.: ЦУЛ, 2002.- 300с.
14. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-е вид., доп. і перероб.- К.: КНЕУ,2005.- 240с.

Блок «Фінансовий ринок»

15. Колтынюк Б.А. Рынок ценных бумаг : Учебник/ Б.А. Колтынюк. -СПб.: Михайлов, 2000. -427 с.
16. Кравченко Ю. Инструменты фондового рынка: Виды. Свойства. Особенности эмиссии. Финансовые вычисления : Учеб. пособие. -К.: Эльга: Ника-Центр, 2004. -337 с.
17. Мендрул О.Г., Павленко І.А. Фондовий ринок: операції з цінними паперами. -2-ге вид., допов. та перероб.. -К.: КНЕУ, 2000. -156 с .

18. Рынок ценных бумаг : Учеб. для студентов экон. спец. и направлений вузов/ Под ред. В.А. Галанова, А.И. Басова. -2-е изд., перераб. и доп. -М.: Финансы и статистика, 2006. -447 с.

19. Тьюлз Р.Дж. и др. Фондовый рынок : Пер. с англ. -М.: ИНФРА-М, 1999. - VII, 648 с.

Блок «Фінанси підприємств»

20. Бандурка О.М., Коробов Н.Л., Орлов П.І., Петрова К.Л. Фінансова діяльність підприємств. – К.: Либідь, 1998.

21. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами.- К.: Мп "ИТЕМ лтд", СП "АДЕФ Украина", 1996

22. Брейли Р, Майерс С. Принципы корпоративных финансов. - М.: "ОЛИМП-БИЗНЕС", 1997

23. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами: Пер. с англ./ Гл. ред. серии Я.В.Соколов.-М.: Финансы и статистика, 1996.

Блок «Банківські операції»

24. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 // Голос України. - 2001. - № 12. - С. 4-10.

25. Банківські операції: Підручник / Мороз А.М., Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф. та ін.; За ред. д.е.н. А.М. Мороза. - К.:КНЕУ, 2006. - 384 с.

26. Банківські операції: Підручник / За ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. - К.: Знання, 2006. - 727 с.

27. Банковское дело: Учебник / Лаврушин О.М., Мамонова И.Д., Валенцева Н.И. и др. Под ред. О.М. Лаврушина. - 4-е изд., стер. - М.: КНОРУС, 2006. - 768 с.

Блок «Страхові послуги»

28. Александрова М.М. Страхування: Навч.-методичний посібник для студентів вищих навч. закладів. - К.: ЦУЛ, 2002. – 207 с.

29. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2002. - 203 с.

30. Базилевич В.Д. Страхування. Підручник - В-во: Знання, 2008. – 1019 с.

31. Борисенко В.Д., Кісетов Ю.В., Тубальцев А.М. Збірник задач зі страхування: Навчальний посібник. – Миколаїв: НУК, 2008. – 280 с.

Блок «Інвестування»

32. Дука А.П. Інвестування: Навч. посібник. — К.: Каравела, 2007. – 456 с.

33. Дука А.П. Інвестування: Навч.-метод.посібник. – К., Видавництво «Київський університет», 2006. – 158 с.

34. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навч. посіб. – К.: Центр навч. літерат., 2004.

35. Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій. Навч. посіб. / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2000.